

Z i m a.

(Slika. — Priobčil A. Rapč.)

Poslednje, zapoznele cvetke sahnejo pod morilno slano; zadnji tako nam priljubljeni ptičji glasovi se oglašajo čimdalje redkeje, ter ginejo in ginejo počasi, kakor bije srce umirajočemu slabotno in počasi in slednjič neha. Mrzel veter brije čez strneno polje; burja si igra z listjem šumečim raz drevje. Pašniki so zapuščeni. Le prazna torišča še ugledaš po njih, kjer so pastirji nedavno pekli krompir in igrali svoje pastirske igre.

Po strnenem polju zazeleni še jedenkrat, še jedenkrat se prijazno ozre zeleni obraz poslavljaljoče se narave v nas, predno se za delj časa ovije v mrzli sneženi plašč, da počije po svojem delu. Še jeden dremoten pogled in potlej — spanje, počitek. Zima je pred vrati!

Vse mirno vse tiho! Le po podih še udari tu pa tam cepec po ajdovem snopu. Črne kavke otožno letajo po travnikih. Na vasi se pogosto prikazujejo prosjaki — proseč miloščine, ker zdaj ljudje ložje dajejo, siromaki bi si pa tudi radi kaj preskrbeli za zimo.

Nebo se preprega z dremajočo meglo; njegova modrina se je zastrla z oblaki, zaprlo je svoje jasno oko . . .

Vse dremlje, vse je otožno, in nekega jutra kričé vaški otroci: „Sneg, sneg!“

Kako to čudno prši, kako tihotapno lega plast na plast. Posamezne višje trave še dvigajo svoje glave nad belo odejo, a nevtrudno pada zvezdica za zvezdico, kosmič za kosmičem . . .

Pokrita je gora in ravan.

Tam pri hlevu stoji hlapec gledaje vrteče se snežinke, gleda jih in gleda, pa zagradi z veliko roko beli južni sneg, da se potope vanj debeli prsti, naredi si kepo, pa jo pritisne sosedovemu ravno iz hleva prišedšemu na hrbet, češ: „Dobro jutro! Sneg imamo!“

Debela odeja je že, a še vedno se spušča iz skrivnostnih višav ter lega po zemlji sneg . . .

Drevje se šibi pod njegovim pritiskom. Tu in tam počí veja, odkrehne se in ječe pade na tla, tu pa zopet poseže druga, znebiti se snegove teže v svojo prejšnjo lego.

In živali?! Okoli pohištva ti smučé ves božji dan rjavi kraljič ter išče, kje bi dobil kaj hrane. Ščinkovec, strnad, oba letata okoli prezebujoč z lačnim želodcem . . .

Tam na dvorišču je usula mlada deklica, veselega obraza, kuretini hrane. Iz visokega podstrešja je šinil, kakor blisk, lačni vrabec mej kuretino ter hiti in pobira samogoltno, kakor bi hotel vse sam spraviti v se, dasi je tako majhen. Zoblje, pa zopet odskoči ter pogleda od strani petelina, kateremu se ne zdi posebno prav, da se tak majhen plebejec drzne mej njegovo kraljevsko družino. Privzdigne kljun, da kazni predrzneža, pa tega že ni. Odskočil je in krade že na drugi strani . . .

Temní se. Noč prostira svoja krila ter se tiho plazi čez mrtvaško ravan. Vse hiti v kako zavetje. Ubogi ptiči! Na jedni nogi stojé, glavo pod gorko perotjo stiskajo in prezebajo, da je groza; po vsem truplu rezek mraz. Vrabcem ima boljše. Pritisne se blizo kakega dimnika, odkoder se širi prijetna toplota, ter se še precej dobro počuti.

Po modrem nebesu se prižiga zvezda za zvezdo. Luna kakor kraljica počasi vesla med svojimi ovčicami ter lije svoj blede svit na zemljo, da je kakor s srebrom polita. A čim jasneje sveti luna, tem rezkeji se nam zdi mraz.

Stopimo v gozd, pa tiho in mirno obstojimo. Ondi izpod brinovega grma previdno kuka dolgouha glavica. Zajec je. Oglasil se mu je ljubi želodček. Počasi prileze na plan. Vse je varno, tiho in mirno. Š š š š — — — raz vejo se usuje sneg . . . „Kaj, kako?“ Zdrzne se in že brusi peté po kristalnem snegu hiteč zdaj v levo, zdaj v desno. Sredi polja obstoji. „Kaj? Kako? saj me vendar ni strah!?“ Le hitro nad mlada županova drevesca. Dober bode lub za moj lačni želodček!“ . . .

In človek! . . . Po malo razhojenih stezah mej slamnatimi kočami se ti trudnih korakov vleče starec sivih las. Iz čevlja mu gleda slama in s slamo zajedno tudi palec. Udje se mu tresejo mraza, noge se mu šibé. Revež lazi od hiše do hiše, da dobi skorjico kruha, in da se malo pogreje kje ob gorki peči. A ni še največji ubožec ta, ki mirno in počasi koraka od hiše do hiše. Zima pozna še nesrečnejše trpine, ki na skrivnem trpko okušajo mraz in glad. Zakaj ni le zima mrzla, maveč tudi marsikatero neusmiljeno človeško srce!

Pa ne samo takih žalostnih prizorov, tudi lepih nam kaže zima v izobilju.

Stopimo zimski večer v kmetsko hišo. Gospodar je ravno naredil velik križ ter moli pred večerjo. Poglejmo te obraze.

Resno, kakor pravi družbinski oče, se drži gospodar sedeč na stolu ob desni strani mize. Na klopeh poleg mize ob zidu sedi ostala družina in otroci.

Sredi mize je velika skleda. Oblaki dima se kadè iz nje. Vsi posezajo v skledo ter lupijo krompir. Hlapec si ga je nabelil že precejšen kup. Mali Jožek pa se drži kisko in obrača ter meče krompir iz jedne v drugo roko ter piha vanj, da je že ves rdeč kot rak.

Ko so z ljupljenjem gotovi, prinese mati na mizo mlečni ajdov sok. Tu naj človek išče zdravih obrazov, dobrega teka . . .

Ob peči na klopi s tresočo roko zajema berač isto večerjo ter prigrizuje ostanke krompirja.

Večerja je gotova.

Mali samosrajčnik se je spravil z dedom k peči ter si igra s črno muco, ki zadovoljno godrnja ter prede po svoje in se dobrika ob Jožkovo koleno. Ponagaja ji Jožek tu pa tam, vleče jo za rep, vriska v uho, a ona se ne zmeni veliko. Malo pokaže svojih krempljev, pa ne stori mu ničesar, češ: saj smo že vajeni, saj se poznamo in domači smo tudi.

V peči tli debel panj ter razširja prijetno gorkoto po sobi. Zunaj pa tuli burja in okoli voglov mete s snegom.

Hlapec se je spravil sredi sobe ter pripravlja trske, da bodo mati jutri lažje zakurili. Prav drobne jim dela, saj si je v svesti, da ga pohvalijo zato, in to mu dobro de.

Vrata se odpró. V sobo stopi sosed in sosedinja s svojima hčerama. V rokah držé kite za slamnike. Posedejo okoli mize in prične se veselje in razgovor. Domača hči, mati in dekla predejo.

Kako gre hčeri izpod rok, a vendar je še lepša nit materina, saj ta je stara in izkušena predica.

Dekli sedeči v kotu se nit vedno in vedno krotiči in trga. Kobilica ji odskakuje raz vreteno, a mali samosrajčnik jo z veseljem išče po tleh in, ko je ne more najti, pristopi k dedu, ki je iz brezove mladike, katero je potegnil iz metle, naredil že drugo, mu jo vzame iz rok in nese jezeči se dekli.

Kmalu zadoni petje iz čilih grl in kazalec na uri se kar prehitro vrti. Za veselim petjem se prične zopet mikaven pogovor.

Na klopi ob peči kašlja berač. Natlačil si je iz dedovega mehurja pipo tobaka, parkrat krepko potegnil ter debelo pljunil po tleh in že je pričel pripovedovati svoje mične storije: kako ga je lansko leto „osorej“, ko je ležal na Klančnikovem kozolcu ves premrt mraza, strašilo tako, da mu je bilo kmalu prevročé in mu je pot lil raz čelo in kapljalo od vsakega lasu, kar jih je še ostalo na glavi; kako je hodil čez Roganovo brv, kjer se mu je ob tistem znamenju, ki stoji ravno pod gozdom, pokazal — Bog nas varuj — in kako se je potem metal s „hudobcem.“

Plašno je gledal mali Jožek. Bolj in bolj se je pritiskal k dedu in gorki peči ter naposled na dedovem kolenu zaspal.

Udarci stare ure v zvoniku farne cerkve so doneli votlo v noč. Dvanajst je bilo.

Tedaj šele je začel pripovedovati berač. Deklice ob oknu so, plašno gledale in poslušale čudne glasove burje in vsaka se je odmikala, da ni sedela preblizu okna.

„Sedaj je pa konec, dekleta je strah“ rekel je starec, „pa še drugipot kaj in še kaj lepšega.“

„Še jedno pipo bi poprosil“, obrnil se je na to k dedu, „potem se pa zlekнем kar tukaj ob gorki peči. Za nocoj sem lepo preskrbljen. Kaj pa bo jutri zvečer? — Bog ve? — Če ne bo peči, bo morda vsaj kak gorek hlev; no, če ne, pa bo tudi kozolec dober. O, saj na kozolcu se človek zarije v seno; seveda spočetka je že še, no, a proti jutru te pa že „šmencano“ peče po životu in nogah. Saj pravim, tako je tako, naj se pa vležem no Lahko noč, sosedje, lahko noč, ve male, pa nič straha!“

Ker se je poslovil dobrodušni prosjak, naj pa še jaz neham. Ako boste pridni, se morda še kaj oglasim.

